

RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED PARTNER RESPONSIVENESS AND
WORK ENGAGEMENT

A THESIS SUBMITTED TO
THE GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES OF
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

BY
ONUR CEM DOĞRU

IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN
THE DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY

JULY 2016

Approval of the Graduate School of Social Sciences

Prof. Dr. Meliha Altunışık
Director

I certify that this thesis satisfies all the requirements as a thesis for the degree of Master of Science.

Prof. Dr. Tülin Gençöz
Head of Department

This is to certify that we have read this thesis and that in our opinion it is fully adequate, in scope and quality, as a thesis for the degree of Master of Science.

Asisst. Prof. Dr. Emre Selçuk
Supervisor

Examining Committee Members

Prof. Dr. Sibel Kazak Berument	(METU,PSY)	_____
Asisst. Prof. Dr. Emre Selçuk	(METU,PSY)	_____
Asisst. Prof. Dr. Ayça Özen	(TOBB ETU, PSY)	_____

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Name, Last name : Onur Cem, Doğru

Signature :

ABSTRACT

RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED PARTNER RESPONSIVENESS AND WORK ENGAGEMENT

Doğru, Onur Cem

M. S., Department of Psychology

Supervisor : Asst. Prof. Dr. Emre Selçuk

July 2016, 47 pages

The main area of exploration is the work life for adults and the extent to which adults are engaged in their works, determines their level of productiveness and mastery. One of the important factors related to work engagement is perceived partner responsiveness, which is defined as one's perception of his/her partner as understanding, validating, and caring. Motivated by the lifespan development perspective of the attachment theory, it was aimed to examine the relation between work engagement and perceived partner responsiveness in the current study. It was hypothesized that perceived partner responsiveness will be positively related to participants' work engagement behaviors on the next day. This hypothesis is tested with dual earner married couples in a Turkish sample. Three weeks of daily dyadic data is analyzed in a multilevel model for the current hypothesis where the days are nested under couples. The results showed that perceived partner responsiveness is beneficial on next day's work engagement only for men but not for women. Moreover, the variables for the same day were related to each other for both genders but work engagement and next day's perceived partner responsiveness is not significantly related for neither of genders.

Keywords: Work Engagement, Perceived Partner Responsiveness, Adult Attachment

ÖZ

ALGILANAN PARTNER DUYARLILIĞI VE İŞ BAĞLILIĞI İLİŞKİSİ

Doğru, Onur Cem

Yüksek Lisans, Psikoloji Bölümü

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Emre Selçuk

Temmuz 2016, 47 sayfa

Yetişkinlikte keşfetme davranışının en önemli alanlarından biri iş yaşantısıdır ve onların işlerine ne kadar bağlı oldukları, üretkenlik ve uzmanlık seviyelerini belirler. İş bağlılığıyla ilgili önemli faktörlerden biri, kişinin partnerini anlayışlı, onaylayıcı, ve ilgili olarak algılaması diye de tanımlanan, algılanan partner duyarlılığıdır.

Bağlanma kuramının yaşam boyu gelişim perspektifinden yola çıkan bu çalışmada, iş bağlılığı ve algılanan partner duyarlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların algılanan partner duyarlılığının, bir sonraki gündeki iş bağlılığıyla olumlu yönde ilişkili olacağı hipotez edilmiştir. Bu hipotez çift gelirli, evli Türk örneklemeyle test edilmiştir. 3 haftalık günlük çift verisi, günlerin çiftler altında kümelendiği, çokdüzeyli model analiziyle test edilmiştir. Sonuçlar, algılanan partner duyarlılığının, sadece erkekler için, ertesi günün iş bağlılığıyla olumlu yönde ilişkili olduğunu göstermiştir. Buna ek olarak, bu değişkenler arasında, aynı günün değerleri alındığında, her iki cinsiyet için de olumlu yönde bir ilişkili bulunmuş, ancak iş bağlılığıyla bir sonraki günün algılanan partner duyarlılığı arasında, her iki cinsiyet için de anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: İş bağlılığı, Algılanan partner duyarlılığı, yetişkinlerde bağlanma

To my family

ACKNOWLEDGEMENTS

First of all, I would like to express my gratitude to my beloved family, Raziye, Hüseyin, Fatma, Zeliha, and Yeşim for always being there for me, their trust on me, and their much appreciated supports.

I am grateful to Yrd. Doç. Dr. Emre Selçuk, for his valuable help, and guidance. I also like to express my appreciation to Prof. Dr. Sibel Kazak Berument for all the inspiration, encouragement, and support she provided throughout my entire academic career and making me a developmental psychologist. I also thank to Yrd. Doç. Dr. Ayça Özen for attending to my thesis committee and her valuable feedbacks.

Besides, I would also like to express my gratitude to my friends, Mehmet Peker, Zuhale Ormanoğlu, and Burak Emre Gürsoy, for their endless patience, support, and friendliness.

TABLE OF CONTENTS

PLAGIARISM	iv
ABSTRACT.....	v
ÖZ	vi
ACKNOWLEDGEMENTS	viii
TABLE OF CONTENTS	viii
LIST OF TABLES	xi
CHAPTER	
1. INTRODUCTION	1
1.1. Attachment Theory	1
1.2. Work Engagement as a Concept of Exploration in Adulthood.....	4
1.3. Relation of Perceived Partner Responsiveness and Work Engagement	7
1.4. Overview of the Present Study.....	9
2. METHOD	10
2.1. Participants.....	10
2.2. Measures	11
2.2.1. Daily responsiveness.....	11
2.2.2. Daily work engagement	12
2.3. Procedure	13
2.4. Data Analytic Strategy	13
3. RESULTS	16
4. DISCUSSION	20
4.1. Findings of the Study	20
4.2. Gender Effect	21
4.3. Limitations of the Study.....	22
4.4. Conclusion	22
REFERENCES.....	25
APPENDICES	
Appendix A: Demografik Bilgi Formu	31

Appendix B: UWES 9-item.....	33
Appendix C: Algılanan Partner Duyarlılığı	34
Appendix D: Gönüllü Katılım Formu	35
Appendix E: Turkish Summary.....	36
Appendix F: Tez Fotokopisi İzin Formu.....	47

LIST OF TABLES

TABLES

Table 1. Next Day's Work Engagement as Dependent Variable.....	17
Table 2. Next Day's Perceived Partner Responsiveness as Dependent Variable	18
Table 3. Next Day's Work Engagement Subscales as Dependent Variable.....	19

CHAPTER 1

INTRODUCTION

1.1. Attachment Theory

Through the course of evolution of modern humans, there were many changes occurred due to climate and environmental changes. As one of those changes, their hipbones were required to become narrower in order to preserve energy while they change their habitats (Srivastava, 2009). In other words, upright posture with narrower hipbone had higher survival value and the ones in that condition had higher chance of fitting to their environment. But this narrowed hipbone, along with increased skull size (Aiello & Dean, 1990), meant different pregnancy durations because it was a fatal risk both for babies and mothers to give birth after a period of gravidity (Strickberger, 2000). Human mothers needed help from a partner to give birth in those conditions, as well as during and after pregnancy. Women had difficulties in hunting, climbing, escaping, traveling, or gathering when they are pregnant, and they also needed someone else's support while giving birth or when the offspring is too young. As human infants are born very fragile and without survival skills, they also need help of others to survive and grow up. So human survival and reproduction (which are central mechanism for every single living thing) depended on a social environment of mutual, help, support, and interaction of parents and the children. Through natural selection, the ones who attach to and support each other survived (Cassidy, 2008). And also, only in this kind of a social environment, humans were able to explore their surroundings, as well as their own limits and skills. These, together, suggest an evolutionary basis for attachment in humans.

We all are born with the need and inborn mechanisms to attach to someone, i.e. we are readily seek and form attachment, starting from birth. As human infants are born

with no ability to survive, they look for a caregiver who will meet their needs. Over time, they form an attachment to this particular caregiver. When they, for instance, need food, or to be soothed, they prefer the presence of this caregiver to satisfy these needs. In earlier works, this concept was explained by secondary drive theories such as social learning and psychoanalytic theories which claimed that this formation of attachment is only because the primary caregiver provides reinforcement to the infant. Yet, several different studies showed that baby geese (Cassidy, 2008) and rhesus monkeys (Harlow, 1958) attached even to stuffed toys that do not feed them. Later on, human infants were also observed attaching to people who do not feed them (Schaffer & Emerson, 1964). These evidences support the notion of innate tendency to attach someone.

When the attachment is secured and an infant is feeling safe, s/he is expected to start exploring the environment. This expectancy is initially discovered and explained by Robert White (1959), who claimed a biological basis to the intrinsic motivation of being competent. Criticizing psychoanalytic and drive-reduction theories (both of which explains the motivation to explore by gaining rewards from the environment such as food, social status, money, etc.), he suggested an innate tendency of an organism to try to reach its capacity of interaction with its environment. According to his framework, aside from their indirect gains, exploratory behaviors are inherently rewarding. He also suggested a different explanation than secondary gains for the energy he observed in people seeking competence and states that it is an innate need to explore and feel efficient (White, 1959). As a proof, he used mice facing the pain of electricity only to explore other rooms than its own, even when there are physical needs inside the room. Competence motivation is defined as the innate drive to do and to learn how to do (White, 1959), and this drive shows that taking mild risks or solving problems are rewarding inherently (Hebb & Thompson, 1954).

Later on, John Bowlby and Mary Ainsworth had pioneering works on restructuring the concepts from evolutionary, biological, developmental, and cognitive sciences into a theory of attachment. According to their theory, a child innately and intrinsically seeks a certain level of proximity to the mother (the attachment figure),

i.e. when she is too far, the attachment system gets activated and the infant utilizes his/her effort to regain proximity to the mother; when the proximity is gained, attachment system gets terminated and the child starts exploration (Ainsworth, 1964). In this process, the aim of the child is not attaining the object (e.g., the mother, or a toy), but instead, it is maintaining the state of feeling secure and feeling competent. This is called a psychological homeostatis.

Bowlby and Ainsworth (1991) suggest that infants' innate tendency towards exploration behavior is enhanced and shaped with the security feeling they have. As the environment is potentially dangerous for newborns who lack survival skills, only if an infant's need to feel secure is met, s/he can explore freely without being preoccupied with safety related concerns. Or else, exploratory behaviors of infants with anxiety or insecurity feelings will be diminished (Ainsworth, 1972). In their exploration attempts, infants use their mothers as secure bases, where they start to explore from and the place they will return if faced with a danger or threat. Three characteristics of a secure base (being available in case of a need, not interfering, and accepting exploration) may support exploration from different angles (exploration of exploration, behavior toward the secure base, reactions to assistance from secure base) (Feeney & Thrush, 2010). As the secure bases become more dependable, the children become more autonomous and less dependent, which is called dependency paradox. Moreover, these secure base and exploration behaviors are central to one's physiological and psychological well being, that can also be observed from assessment of attachment formations (Roisman, Clausell, Holland, Fortuna, & Elieff, 2008). An individual's attachment style is measured over dimensions of anxiety (felt solicitude due to the dangers of the environment) and avoidance (uneasiness with seeking proximity to the primary caregiver) (Holland & Roisman, 2010; Roisman, 2007). So, healthy attachment and exploration behaviors are formed with low levels of anxiety and avoidance.

A child turns to the mother (primary caregiver) when the psychological homeostatis is disturbed towards feeling insecure, i.e. faced with pain, hunger, or a threatening stimuli. Over time, the consistency and quality of the responses (i.e. level of

responsiveness) from mother forms an internal working model for the child. In other words, the child learn his/her mother's patterns of responses and dynamically reviews them with each interaction. Internal working models are the representations of the parental sensitivity, availability, and responsiveness. And they predict the range or type of behavior people will show later on (Collins & Sroufe, 1999). Depending on the level of responsiveness from their mother, infants are expected to develop a trait-like sense of security (or insecurity). These senses are the main mechanisms transferring the effects of early experiences to later relationships and endeavours (Cusimano & Riggs, 2013; Cassidy & Shaver, 2008; Roisman, Madsen, Hennighausen, Sroufe, & Collins, 2001). According to his/her internal working models, one sees others as dependable, or himself/herself as loveable.

Dependency paradox states that the felt security at secure base for a child allows him/her to explore freely, without preoccupying thoughts and fears. This absence of fear or "anxiety" is central to definition of security suggested by Ainsworth because "security, as its Latin root *–sine cura–* would suggest, means 'without care' or 'without anxiety'." (Ainsworth & Bowlby, 1991). This is also the case for adults. By age, parents as attachment figures are either joined or replaced by friends and romantic partners. Starting from adolescence period, being accepted by peers and having a romantic partner become more important, and they become sources of security and support. A person also provides support besides receiving it from a partner in these relationships (Park & Fritz, 2014). Seeing each other as dependable between romantic partners, but not between best friends, is associated with positive relationship outcomes, and exploratory attempts (Agnew, Lagne, Rusbult, & Langston, 1998) which is also highlighting the importance of romantic partners as secure bases over others in adulthood. Higher relationship satisfaction is also associated with increased goal pursuit and self-regulation (Hofmann, Finkel, & Fitzsimons, 2015).

1.2. Work Engagement as a Concept of Exploration in Adulthood

Each and every adult needs to explore, learn, master, and produce to some extent in their lives. And despite the fact that most of the occupations are not well suited to

people's interests and motivations, at this point of human and cultural evolution, work is one of the most important sources of exploration and mastery in adulthood (Elliot & Reis, 2003; Hazan & Shaver, 1990). So, work behavior is central in adult life. Quality of this behavior in respect both to produced outputs of the job and to well-being of the person, is found related to a term called work engagement (Xanthopoulou, Bakker, Demerouti, & Schaufeli, 2009a). As an important tenet of work behavior, productivity is based on one's motivation, talent, and resources in doing his/her job, i.e. the extent to which one is engaged in work (Breevaart, Bakker, Demerouti, & Hetland, 2012; Xanthopoulou, Bakker, Demerouti, & Schaufeli, 2009b).

Being different from other concepts about work behavior such as job involvement (which highlights the role of the job in defining self and improving self-esteem), organizational-based self-esteem (which is mainly the belief in satisfying one's own needs through participation in the organization) or organizational commitment (which is concerned with the likelihood of an employee to stay in the organization), work engagement stresses the importance of well-being for optimal functioning in the work place (Hallberg & Schaufeli, 2006; Xanthopoulou et al., 2009a). Work engagement is defined as a positive, fulfilling, and work-related state, and it is characterized by vigor, dedication, and absorption (Schaufeli & Bakker, 2003). Specifically, vigor is defined by high mental resilience and high levels of energy. Dedication is defined by being proud, enthusiastic, and strongly involved with the work. And lastly, absorption is defined by fully concentrating on the work and losing the sense of time while working.

Exploration behavior is conceptualized as an innate tendency of exploring the environment to learn and to master by Ainsworth and Bowlby (1991). This early tendency resembles the work engagement behavior which emphasizes the joy, energy, and sense of flow when engaging in the work activities (Schaufeli & Bakker, 2003). As it is an innate need to explore the environment, getting out of the comfort zone to accept challenges, and to learn how to manipulate it for future encounters, exploration behavior is enhanced by formation of a secure attachment to the primary

caregiver in the early years (Elliot & Reis, 2003). Attachment security is primarily formed if the caregiver is consistently and sensitively responding to the infant's needs. In several experimental designs, responsive behaviors of mothers were shown to increase exploratory behaviors of infants, as well as sociability, self-soothing, and affective skills (Bornstein, Suwalsky, & Breakstone, 2012; Sorce & Emde, 1981). Availability of a responsive caregiver is also associated with better functioning, personal growth (trying new things, accepting challenges, and taking risks), confidence in oneself, and increased satisfaction from exploratory behaviors (Feeney & Thrush, 2010; Thompson, 2008). And these successful exploratory behaviors, in turn, are related to success in diverse areas such as better executive functioning, improved school readiness, social competence, and less externalizing problems (Elliot & Reis, 2003; Jacobsen & Hofmann, 1997; Rispoli, McGoey, Koziol, & Schreiber, 2013).

Throughout the lifespan, exploration behavior is fueled by the innate curiosity and competence motivation, which is present in every human being to some extent from birth, and it serves two main functions which are evolutionary (developing the skills for future and learning the environment in which is to be survived) and psychological (pleasure from feeling efficient and from competent interaction with the environment) (Elliot & Reis, 2003). When Bowlby's original definition is considered in a work context, a healthy exploratory behavior should be described as investing effort with an innate motivation to the task at hand and persisting on it; gaining psychological pleasure from completing tasks such as feeling productive, competent, and/or efficient; and aiming to master the required skills for future endeavors (Ainsworth & Bowlby, 1991). Work engagement is also associated with increased motivation to accept and to achieve more challenging goals (Chaudhary, 2014). It is also associated with better performances and financial outcomes for both employees and business organizations (Xanthopoulou et al., 2009b). Moreover, three dimensions of work engagement (vigor, dedication, and absorption) also seem to comprise the aspects of exploratory behavior throughout the life span. So it would be logical to conceptualize exploratory behavior in adulthood as work engagement behavior.

1.3. Relation of Perceived Partner Responsiveness and Work Engagement

Perceived partner responsiveness is originally a function of attachment behavior (Ainsworth & Bowlby, 1991) and it is suggested to be related to one's work experiences through reinforcing the exploratory behavior (Hazan & Shaver, 1990). This notion is also compatible with the suggestion of romantic partners becoming secure bases in adulthood (Feeney, 2004). Perceived partner responsiveness is defined as one's perception of his/her partner as understanding, validating, and caring (Elliot & Reis, 2003). In adulthood, romantic relationships become the sources to provide the secure base (where an individual turns to be soothed in times of stress or danger) and quality of these relationships, in turn, determine the quality of the exploration behavior in adulthood (Crowell et al., 2002; Feeney, 2004). Yet, giving unsolicited support (trying to provide support even when it is not needed) was associated with negative outcomes (Feeney, 2004; Maisel & Gable, 2009; Selcuk & Ong, 2013) which means support is not always useful for an individual. This is also characterized by ideal attributes of a secure base (being available in case of a need, not interfering, and accepting exploration). Parallel to the infant-mother interactions, these studies suggest that an intrusive romantic partner (the secure base for adulthood) can also prevent a free and comprehensive exploration. Unsolicited support may even hinder one's exploration behavior through decreased self-esteem, or self-efficacy. Therefore, it can be stated that a responsive romantic partner can increase one's relationship satisfaction, positive regard for the self, and goal strivings (Lemay & Neal, 2013).

Even though there has been a dearth of empirical work showing a direct relationship between perceived partner responsiveness and work engagement, several studies provided evidence to suggest that both on a state and trait level, a partner's responsive behavior can be positively related to one's exploratory behaviors in the work context. In several daily-diary studies, scholars have found positive effects of partner responsiveness to couple interactions and relationship outcomes. For instance, in a 3 weeks daily-diary study, Bar and Rafaeli (2013) have found that

perceived partner responsiveness mediates the relationship between negative relationship outcomes and unsupportive interactions with partners in both daily and person level. The study suggests that even in absence of a concrete support from a partner, perceiving him/her as responsive diminishes the negative effects of this lack of support on the relationship feelings. The negative relationship outcomes increased only when these behaviors are felt as unresponsive. And for the received support to be positively related to well-being, it should be perceived as responsive to one's needs (Bar & Rafaeli, 2013). Moreover, perceived partner responsiveness was found to mediate positive relational behaviors and positive relationship outcomes. For instance, in a 6 weeks daily-diary study, Laurenceau, Barrett, and Rovine (2005) found that perceived partner responsiveness intensified the relationship between self-disclosure and intimacy feelings in a relationship. Furthermore, these positive outcomes in relationships are linked to positive outcomes in work behaviors such as increased self-regulation (Hofmann, Finkel, & Fitzsimons, 2015), exploration behavior in adulthood (Feeney & Thrush, 2010), coping, and self-efficacy (Lemay & Neal, 2014). All of these are, in turn, associated with increased work engagement (Chaudhary, 2014; Xanthopoulou et al, 2009a). Yet, no studies have examined the direct relationship between perceived partner responsiveness and work engagement.

Examining this direct relationship is important for adult attachment literature as well as family-work crossover literature. Because most of the studies investigating the interaction between work and family contexts focuses on negative work experiences impairing familial relationships (Crouter, 1984; Grosswald, 2003) or trait-like features of romantic and work related experiences (Barnett, Marshall, Raudenbush, & Brennan, 1993; Schwartzberg & Dytell, 1996; Steenbergen, Kluwer, & Karney, 2014; Wierda-Boer, Gerris, & Vermulst, 2009). Yet, investigating the interactions between these two processes as dynamic, state-like experiences can also shed light on within person changes in daily schedules, while taking between person changes into account.

1.4. Overview of the Present Study

Main aim of the current study is to examine the relationship between daily perceived partner responsiveness and work engagement from attachment theory perspective. In that framework, perceived partner responsiveness is considered as attachment behavior and work engagement is considered as exploration behavior in adulthood. To achieve our aim, day to day fluctuations in those variables were used. The variables were measured on 21 consecutive days from heterosexual dual earner couples who are cohabiting at least for 6 months. So, the hypothesis of the current study was that people's perceived partner responsiveness levels will be positively related to their level of work engagement behavior on the next day.

CHAPTER 2

METHOD

2.1. Participants

Initial data were collected from married or cohabiting heterosexual individuals who were contacted through snowballing technique and 273 (131 males, 142 females) individuals responded to this survey. The participants were from Ankara, İzmir, İstanbul, Kırıkkale, and Kastamonu. Mean age was 39.61 for the initial group of participants (SD = 9.23, range 23 to 60). 30 couples from the initial participants demanded paper pencil questionnaires to attend to the study (all of whom were from Kastamonu) and the surveys were sent via regular mail. 23 couples from that group provided data for the analysis. 7 couples from Kastamonu did not return the questionnaire sheets. Not all of the initial respondents participated with their partners or provided their contact information for us to match them with their partners. After collecting initial data via electronic sources (social media sources, e-mails, and phone messages), daily diary surveys were sent to couples who provided e-mail addresses of their partners and themselves through electronic sources. The study group consisted of 91 dual-earner couples (87 married, 4 cohabiting). Mean age for males was 39.20 (SD = 9.369, range = 24-60) and for females was 36.57 (SD = 8.712, range = 23-55). Majority (71 %) of the participants were working in public sector at various ministries such as Ministry of Finance, Ministry of Education, etc. Average perceived SES score was 6.52 (SD = 1.344, range = 1- 10) whereas the median for income was the range between 5000 to 5999 TLs per month¹ (21.6 % of cases). Moreover, these 91 couples were married (or cohabiting for non-married couples) for 11.31 years (SD = 8.893) on average.

From the 91 couples, 4 couples and 8 (2 females) individuals from separate couples responded less than 3 consecutive days or did not respond at all to daily diary e-

mails. The final study group consisted of 166 (79 couples and 8 individuals without their partner) individuals who have provided a total of 2917 daily data.

2.2. Measures

2.2.1. Daily responsiveness

A daily responsiveness measure from the study of Maisel and Gable (2009) was used to assess both partners' daily levels of perceived partner responsiveness (Appendix C). The items were translated by the author and supervisor of the current study via translation-back translation method. Participants responded to "Today I felt like my partner understood me", "Today my partner made me feel like he/she valued my abilities and opinions", and "Today my partner made me feel cared for" for perceived partner responsiveness in each day.

Reliability indices were calculated for the daily scales with variance partitioning method as suggested in Cranford et al. (2006). Instead of using regular Cronbach's Alpha, which considers each case as independent from each other, partitioning variance components was preferred. We were able to measure the scales' reliability in detecting within-person changes over consecutive days². Specifically,

$$(\sigma^2_{\text{person}} + \sigma^2_{\text{person} \cdot \text{item}/m}) / (\sigma^2_{\text{person}} + \sigma^2_{\text{person} \cdot \text{item}/m} + \sigma^2_{\text{error}/km}) \quad (1)$$

formula was used to compute between-person reliability coefficient and;

$$(\sigma^2_{\text{person} \cdot \text{item}}) / (\sigma^2_{\text{person} \cdot \text{item}} + \sigma^2_{\text{error}/m}) \quad (2)$$

formula was used to measure within-person reliability coefficient, where k is the number of days and m is the number of items for the scale. These specific formulas were preferred to the ones that calculates coefficients for single day or single item. Between-person reliability coefficient for the perceived partner responsiveness scale was .996 and within-person reliability coefficient was .923 for the current sample.

2.2.2. Daily work engagement

A short version of Utrecht Work Engagement Scale (UWES-9) was used (Roof, 2014) to measure daily work engagement (Appendix B). The items were translated by the author and supervisor of the current study via translation-back translation method. The scale measures three main dimensions of work engagement, namely; vigor, dedication, and absorption. In the short version, 3 items are used to assess each dimension. These dimensions are highly compatible with what other theoreticians defined exploratory behavior in adulthood (Ainsworth & Bowlby, 1991; Hazan & Shaver, 1990). Specifically, vigor is defined as high levels of mental resilience and energy, enthusiasm to invest effort to job at hand, and persistence (Schaufeli & Bakker, 2003). The items for this dimension are; “Today at my work, I felt bursting with energy”, “Today at my job, I felt strong and vigorous”, and “When I get up in this morning, I felt like going to work”. Dedication is characterized by willingness, inspiration, challenge, sense of significance, and being strongly involved in work activities (Schaufeli & Bakker, 2003). The items for this dimension are; “Today, I felt enthusiastic about my job”, “Today, I am proud on the work that I did”, and “Today, my job inspired me”. Lastly, the absorption dimension refers to being fully concentrated and happily engrossed in the work activities, whereby time quickly passes and the participant has difficulties with detaching himself/herself from the task at hand (Schaufeli & Bakker, 2003). The items for this dimension are; “Today, I was immersed in my work”, “Today, I get carried away when I was working”, “Today, I felt happy when I am working intensely”. For each day, participants were asked if they went to work that day. If the answer is yes, the 9 questions were presented randomly. If their answer was no, the scale was skipped for that day. A 7-point scale was used to assess the measures (1 = totally disagree, 7 = totally agree). Between-person reliability coefficient for the scale was .977 and within-person reliability coefficient was .955 for the current sample. For the subscales, the between- and within-person reliability coefficients were as follows for the current sample; .994 and .883 for vigor, .994 and .883 for dedication, .994 and .907 for absorption, respectively.

2.3. Procedure

Initially, participants were contacted through internet or face to face asked to participate in the three weeks of daily diary study. Then, they are given an informed consent form and a demographic information questionnaire³. In the demographics, participants' and their spouses' e-mail addresses were also asked in order to be able to send daily diaries to their preferred e-mail addresses and also to be able to match the members of the same dyads. Later on, participants were provided with daily questionnaires including perceived partner responsiveness and work engagement scales for 21 consecutive days. Order of the questionnaires and the questions within the questionnaires were randomized for the group participating via internet (N = 132). For the participants from Kastamonu, both initial and daily questionnaires were printed on to A4 papers in the way they appear on computers. They were enclosed in an envelope and sent with unique participant ID's on them.

Later on, daily diaries were sent automatically via Qualtrics web service to the e-mail addresses for the next 21 days at 7:00 pm. If the initial questionnaires were completed by both dyad members before 7:00 pm, the diaries were sent to them in the same day. If not, diaries were sent at next day's 7:00 pm following their completion. The overall data collection took approximately 2 months from first couple's first day to last couple's last day for sample participating via internet. For the sample from Kastamonu, this time interval was one and a half months.

2.4. Data Analytic Strategy

In order to test our hypothesis stating daily perceived partner responsiveness will be positively related to work engagement in next day, lagged scores of perceived partner responsiveness was used. Linear mixed model analysis was used with individual data structure (where each day for each participant is placed in a separate row) for the analysis, as suggested by Kenny, Kashy, & Cook (2006). In that model, total work engagement score was considered as the outcome variable and lagged perceived partner responsiveness score is considered as the predictor variable. Separate scores of work engagement subcategories were also used as outcome variables. Predictor

variable scores were centered around their mean to use a common value for each participant as suggested (Chaudhary, 2014; Kenny, Kashy, & Cook, 2006).

As the nature of the study suggests, the hypothesis of a positive relationship between perceived partner responsiveness and work engagement was analyzed in a nested fashion via Linear Mixed Models function of SPSS 22.0 where days are nested under dyads. The model was tested for both genders separately. Intercepts were allowed to vary freely between partners for the fixed effects. Unstructured and heterogeneous compound symmetry covariance types were used for random and repeated subcommands, respectively. Type three sums of squares was used for measuring variance.

To test the association between work engagement and perceived partner responsiveness, the following model was estimated;

Level-1:

$$WE_{ti} = \pi_{0i} + \pi_{1i} (PPR_t) + e \quad (1)$$

Level-2:

$$\pi_{1i} = \beta_{00} + \beta_{01} (\text{gender}) + r_{0i} \quad (2)$$

To test the association between perceived partner responsiveness and next day's work engagement while controlling for the same day's work engagement scores, the following model was estimated;

Level-1:

$$WE_{(t+1)i} = \pi_{0i} + \pi_{1i} (PPR_t) + \pi_{2i} (WE_t) + e \quad (3)$$

Level-2:

$$\pi_{1i} = \beta_{10} + \beta_{11} (\text{gender}) + r_{1i} \quad (4)$$

Lastly, in order to test the association between work engagement and next day's perceived partner responsiveness while controlling for the same day's perceived partner responsiveness scores, the following model was estimated;

Level-1:

$$PPR_{(t+1)i} = \pi_{0i} + \pi_{1i} (PPR_t) + \pi_{2i} (WE_t) + e \quad (5)$$

Level-2:

$$\pi_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21} (\text{gender}) + r_{2i} \quad (6)$$

Combined equation for the hypothesis testing:

$$WE_{(t+1)i} = \beta_{00}\text{FEMALE} + \beta_{00}\text{MALE} + (\beta_{10} + r_{1i}) \text{FPPR}_t + (\beta_{10} + r_{1i}) \text{MPPR}_t + (\beta_{20} + r_{2i}) \text{FWE}_t + (\beta_{20} + r_{2i}) \text{MWE}_t + e \quad (7)$$

where WE_{ti} is the specific work engagement score at day t for person i. Gender is effect coded for the current analysis with females coded as -1 and males coded as 1. Female spouses' scores are indicated with F and male spouses' scores are indicated with M.

As the days were crossed between genders and gender was effect coded, the analysis provide separate models for each gender. That is, the hypothesis testing equation (equation 7) is measured for each partner simultaneously.

CHAPTER 3

RESULTS

To examine work engagement as our outcome variable, perceived partner responsiveness scores for the same day were used as the predictor and gender was used as a factor to indicate the crossed structure of days between partners. In this model, both fixed and random effects were measured for gender, and gender by perceived partner responsiveness interaction. The same day's perceived partner responsiveness was positively associated with same day work engagement for both males ($B = .357$, $SE = .065$, $p < .001$, 95 % CI [.226, .487]) and females ($B = .403$, $SE = .062$, $p < .001$, 95 % CI [.277, .527]). Yet, in order to examine the change over one day to the next, the analysis was required to be repeated with lagged scores.

The analysis was repeated with replacing the same day's perceived partner responsiveness with lagged perceived partner responsiveness and lagged work engagement scores as our predictors. For the interaction effects, lagged perceived partner responsiveness for males ($B = .163$, $SE = .066$, $p = .040$, 95 % CI [.010, .317]) appeared significant whereas it was not for females ($B = .019$, $SE = .066$, $p = .783$, 95 % CI [-.154, .192])⁴. This finding indicates that perceived partner responsiveness is positively associated with next day's work engagement scores for men but not for women. Lagged work engagement scores were also positively associated with same day's work engagement scores for both genders ($B = .297$, $SE = .054$, $p < .001$, 95 % CI [.185, .410] for males; $B = .362$, $SE = .057$, $p < .001$, 95 % CI [.251, .473] for females) (see Table 1).

In the same model, three work engagement subscales were also tested as outcome variables separately. Among those, none of the coefficients between lagged perceived partner responsiveness and same day's work engagement subscales were significant, except for the relationship between vigor and lagged perceived partner

responsiveness scores for males ($B = .192$, $SE = .074$, $p < .019$, 95 % CI [.036, .348]) (see Table 3).

In order to check for the reversed effects, perceived partner responsiveness was used as the outcome variable as well. Lagged perceived partner responsiveness scores were also significantly associated with same day's perceived partner responsiveness scores ($B = .199$, $SE = .044$, $p < .001$, 95 % CI [.110, .288] for males; $B = .267$, $SE = .043$, $p < .001$, 95 % CI [.182, .352] for females). On the other hand, lagged work engagement scores were not significantly related with same day's perceived partner responsiveness scores for neither of the genders ($B = .010$, $SE = .028$, $p = .713$, 95 % CI [-.047, .068] for males; $B = .044$, $SE = .032$, $p = .166$, 95 % CI [-.018, .107] for females), which signifies the direction of positive effect from one day's perceived partner responsiveness towards next day's work engagement for males (see Table 2)

Table 1

B Estimates, Standard Errors, p Values, and 95 % Confidence Intervals for fixed effects on daily work engagement scores

Parameters	B Estimates	SE	p Values	95 % CI
Females				
Intercept	4.723	.087	< .001	4.547, 4.899
Work engagement	.362	.057	< .001	.251, .473
Responsiveness	.019	.066	.783	- .154, .192
Males				
Intercept	4.734	.089	< .001	4.553, 4.914
Work engagement	.297	.054	< .001	.185, .410
Responsiveness	.163	.066	.040	.010, .317

Note: SE = standard error, CI = confidence interval

Table 2

B Estimates, Standard Errors, *p* Values, and 95 % Confidence Intervals for fixed effects on daily perceived partner responsiveness scores

Parameters	B Estimates	SE	<i>p</i> Values	95 % CI
Females				
Intercept	4.143	.055	< .001	4.031, 4.256
Work engagement	.044	.032	.166	-.018, .107
Responsiveness	.267	.043	< .001	.182, .352
Males				
Intercept	4.111	.072	< .001	3.967, 4.254
Work engagement	.010	.028	.713	-.047, .068
Responsiveness	.199	.044	< .001	.110, .288

Note: SE = standard error, CI = confidence interval

Table 3
Daily work engagement subscale scores of B Estimates, Standard Errors, *p* Values, and 95 % Confidence Intervals for fixed effects

Parameters	Vigor				Dedication				Absorption			
	B Estimates	SE	<i>p</i> Values	95 % CI	B Estimates	SE	<i>p</i> Values	95 % CI	B Estimates	SE	<i>p</i> Values	95 % CI
Females												
Intercept	4.652	.094	< .001	4.462, 4.841	4.689	.096	< .001	4.494, 4.884	4.817	.088	< .001	4.618, 5.016
Work engagement	.341	.059	< .001	.225, .456	.347	.057	< .001	.235, .459	.379	.062	< .001	.234, .524
Responsiveness	.053	.069	.474	-.112, .218	-.017	.068	.806	-.152, .118	.001	.072	.991	-.309, .311
Males												
Intercept	4.688	.094	< .001	4.496, 4.880	4.746	.099	< .001	4.546, 4.945	4.775	.090	< .001	4.543, 5.007
Work engagement	.295	.055	< .001	.182, .407	.264	.056	< .001	.151, .378	.320	.060	.013	.129, .510
Responsiveness	.192	.074	.019	.036, .348	.134	.063	.055	-.004, .272	.151	.079	.059	-.006, .307

Note: SE = standard error, CI = confidence interval

CHAPTER 4

DISCUSSION

The studies measuring the effects of close relationships on work behavior mainly focuses on the trait-like features such as attachment styles (Hazan & Shaver, 1990), mental and physical health conditions (Gryzwacz, 2000), or marital and parental roles (Barnett, 1994). But there is a growing evidence suggesting that daily fluctuations in the perceived partner responsiveness and work behaviors can be influential on each other (Story & Repetti, 2006). In the current study, daily fluctuations in perceived partner responsiveness and work engagement, and their interactions in consecutive days were examined with cohabiting heterosexual couples. The current study is the first to examine the relationship between these variables in adult attachment theory framework. Specifically, perceived partner responsiveness was used as attachment behavior for adults, and work engagement was used as exploration behavior in adulthood.

As most of the occupations requires employees to work in day time, couple interactions takes place in the evenings. From this viewpoint, a significant part of the interactions was thought to be reflected onto the next day's exploratory behaviors, i.e. work engagement. So, it was hypothesized that perceived partner responsiveness will be positively related to next day's work engagement behavior.

4.1. Findings of the Study

The results show that same day's perceived partner responsiveness and work engagement scores were positively related to each other. Yet, this might be due to a higher order process such as positive mood, which leads to positive perceptions of experiences in both couple interactions and work environment. In order to control such effects, and to examine the reflections of couple interactions onto the next day, the scores of consecutive days were analyzed. The analysis yielded that the

hypothesis was partially supported as the results were only significant for males. Moreover, the inverse relationship was also controlled where work engagement is used as the predictor variable and next day's perceived partner responsiveness is used as the outcome variable. In that analysis, the results were not significant for neither of the genders. In addition to these, when relationship between perceived partner responsiveness and subdimensions of work engagement were analyzed separately, the scores were only significant for vigor dimension.

Although the current study design is correlational, these findings together suggest that the direction of the relationship may be more likely to be from perceived partner responsiveness to work engagement rather than vice versa, since previous day's perceived partner responsiveness is significantly related to work engagement for males while the reverse is not significant. This finding is the most important contribution of the current study to adult attachment literature and it is compatible with the original attachment theory suggesting exploration behavior is enhanced with successful bonding to the attachment figure. Moreover, observing an improvement in work context due to partner interactions is also important because positive family to work crossover was found related with decreased chronic health problems (Grzywacz, 2000).

4.2. Gender Effect

Furthermore, the results being significant only for men can be explained via different cases. For instance, in an observational and daily diary study, Neff and Karner (2005) have found that, even though men and women do not differ in their abilities to provide support, they do differ in timing of their support. That is, women are found to realize their partners' stress and provide support more accurately than men. This could be the reason for men benefiting from partner interactions while women do not, for the current study. Bar-Kalifa and Rafaeli (2013) have also found that only men's but not women's positive relationship feelings are associated with perceived partner responsiveness, suggesting a difference between genders in terms of reflecting partner responsiveness. In addition to that, there is also prior evidence that women were more likely than men to reflect conflict from family to work, whereas

men were more likely to reflect conflict from work to family (Hammer, Neal, Newsom, Brockwood, & Colton, 2005). This is also the case for our study. When we used perceived partner responsiveness as our dependent variable and work engagement as the predictor, the coefficients were closer to significance for women than men. This might be due to another important finding from the same study. It suggests that even though women work less hours per week than men, they show more work to family and family to work conflict due to work hours (Hammer et al., 2005). There is also a prior evidence that vigor is the most affected subdimension from one-to-one interactions (Bakker & Xanthopoulou, 2009) as also found in the current study.

4.3. Limitations of the Study

However, the relationship between perceived partner responsiveness and work engagement were examined without any control variables, in the current study. Yet there might be other processes affecting this relationship such as extraversion levels of the spouses, amount of communication between partners, general moods, stress levels, number of work hours per week, or duration of cohabitation. Considering these variables might be beneficial for future studies as they might shed light on specific reasons of the currently found relationship. Additionally, examining the relationship while considering effects of age can also be a contribution to the developmental psychology literature. This is mainly because effects of perceived partner responsiveness on work engagement behavior can also change over time and explain variability between genders.

4.4. Conclusion

Yet, the current investigation was important for several factors. Firstly, adult exploration behavior has never been measured by work engagement behavior. Even though the terms used by Bowlby and Schaufeli to define their respective theories are very similar, no other studies have associated their work so far. Measuring adult exploration as vigorous, dedicated, and absorbed work behavior, and associating it with perceived partner responsiveness could be a contribution to comprehensiveness

of adult attachment literature. Secondly, investigating this relationship as a dynamic process in a day to day fashion was also necessary to examine the true nature of the pattern. It has shown in various studies (Bakker, 2014; Breevart et al., 2012) that important part of the variances were accounted for daily fluctuations within persons. In the current study, both state and trait level variances were used to conclude that daily work engagement is positively associated with previous day's perceived partner responsiveness for men. Lastly, contributing to adult attachment literature with daily study from a Turkish sample was also necessary as there has been a dearth of studies from Turkey. Even though the results are in line with the studies from Japan and Dutch samples (Bakker et al., 2011; Bakker & Xanthopoulou, 2009) in a way that work engagement is affected from interactions with partners, replication and specification of this findings were made within this study.

Endnotes

1. Income as a demographic information is collected only from the internet sample ($N = 132$).
2. Although diaries were sent to couples in the same days, not every 21 days were the same for different couples. In order to check for the reliability coefficients when the day is considered as random, day and day by person variances were added to denominator of the between-person reliability equations. The results yielded that the reliability levels were still acceptable for all scales. Specifically, between-person reliability scores were .931 for PPR, .953 for UWES in general, .952 for vigor, .955 for dedication, and .941 for absorption, in that case.
3. Experiences in close relationships-revised scale, big-five personality inventory, daily inventory of stress scale, and daily positive and negative affectivity scale were also measured as part of a larger investigation.
4. When the hypothesis was tested with internet based and paper based samples separately, the significant relationship between lagged PPR and UWES was also observed for males ($B = .230$, $SE = .086$, $p = .014$, 95 % [.052, .408]) in internet based sample, but not in paper-based sample ($B = .014$, $SE = .131$, $p = .925$, 95 % [-.445, .472]).

REFERENCES

- Agnew, C. R., Lange, P. A. M. V., Rusbult, C. R., & Langston, C. A. (1998). Cognitive interdependence: Commitment and the mental representation of close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*, 939-954. doi:022-3514/98
- Ainsworth, M. D. S. (1964). Patterns of attachment behavior shown by the infant in interaction with his mother. *Merrill-Pallmer Quarterly, 10*, 51-58.
- Ainsworth, M. D. S. (1972). Attachment and dependency: A comparison. In J. L. Gewirtz (Ed.), *Attachment and Dependency* (pp. 97-137). Washington, DC: V. H. Winston.
- Ainsworth, M. S., Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist, 46*(4), 333-341.
- Bakker, A.B. (2014). Daily fluctuations in work engagement: An overview and current directions. *European Psychologist, 19*, 1-10. doi: 10.1027/1016-9040/a000160
- Bakker, A. B., Shimazu, A., Demerouti, E., Shimada, K., Kawakami, N. (2011). Crossover of work engagement among Japanese couples: Perspective taking by both partners. *Journal of Occupational Health Psychology, 16*, 112-125. doi:10.1037/a0021297
- Bakker, A. B., Xanthopoulou, D. (2009). The crossover of daily work engagement: Test of an actor-partner interdependence model. *Journal of Applied Psychology, 94*, 1562-1571. doi:10.1037/a0017525
- Bar-Kalifa E., Rafaeli, E. (2013). Disappointment's sting is greater than help's balm: Quasi-signal detection of daily support matching. *Journal of Family Psychology, 27*, 956-967. doi:10.1037/a0034905
- Barnett, R. C. (1994). Home-to-work spillover revisited: A study of full-time employed women in dual-earner couples. *Journal of Marriage and Family, 56*(3). 647-656.
- Barnett, R. C., Marshall, N. L., Raudenbush, S. W., & Brennan, R. T. (1993). Gender and the relationship between job experiences and psychological

- distress: A study of dual earner couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 794-806. doi:0022-3514/93/S3.00
- Bornstein, M. H., Suwalsky, J. T. D., Breakstone, D. A. (2012). Emotional relationships between mothers and infants: Knowns, unknowns, and unknown unknowns. *Developmental Psychopathology*, 24. 113-123. doi:10.1017/S0954579411000708
- Breevaart, K., Bakker, A. B., Demerouti, E., Hetland, J. (2012). The measurement of state work engagement. A multilevel factor analytic study. *European Journal of Psychological Assessment*, 28(4). 305-312. doi:10.1027/1015-5759/a000111
- Cassidy, J. (2008). The nature of the child's ties. In J. Cassidy, & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of Attachment*, (3-22). New York, NY: The Guildford Press.
- Chaudhary, R. (2014). A multilevel investigation of the factors influencing work engagement. *The Psychologist-Manager Journal*, 17(2). 128-158. doi:10.1037/mgr0000017
- Collins, A. W., & Sroufe, L. A. (1999). Capacity for intimate relationships: A developmental construction. In W. Furman, B. B. Brown, & C. Feiring (Eds.), *The development of romantic relationships in adolescence* (pp. 125–147). New York, NY: Cambridge University Press.
- Cranford, J. A., Shrout, P. E., Iida, M., Rafaeli, E., Yip, T., & Bolger, N. (2006). A procedure for evaluating sensitivity to within-person change: Can mood measures in diary studies detect change reliability? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32, 917-929. doi:10.1177/0146167206287721
- Crowell, J. A., Treboux, D., Gao, Y., Fyffe, C., Pan, H., Waters, E. (2002). Assessing secure base behavior in adulthood: Development of a measure, links to adult attachment representations, and relations to couples' communication and reports of relationships. *Developmental Psychology*, 38(5). 679-693. doi:10.1037//0012-1649.38.5.679
- Crouter, A. C. (1984). Spillover from family to work: The neglected side of the work-family interface. *Human Relations*, 37, 425-441. doi: 10.1177/001872678403700601
- Elliot, A. J., Reis, H. T. (2003). Attachment and exploration in adulthood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 317-331. doi:10.1037/0022-3514.85.2.317

- Feeney, B. C. (2004). A secure base: Responsive support of goal strivings and exploration in adult intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 87*(5). 631-648. doi:10.1037/0022-3514.87.5.631
- Feeney, B. C., Thrush, R. L. (2010). Relationship influences on exploration in adulthood: The characteristics and function of a secure base. *Journal of Personality and Social Psychology, 98*(1). 57-76. doi:10.1037/0893-3200.19.2.314
- Grosswald, B. (2003). Shift work and negative work to family spillover. *Journal of Sociology and Social Welfare, 30*, 31.
- Gryzwacz, J. G. (2000). Work-family spillover and health during midlife: Is managing conflict everything? *American Journal of Health Promotion, 14*, 236-243. doi:0890-1171/00/\$5.00
- Hallberg, U. E., Shaufelli, W. B. (2006). "Same same" but different? *European Psychologist, 11*, 119-127. doi:10.1027/1016-9040.11.2.119
- Hammer, L. B., Neal, M. B., Newsom, J. T., Brockwood, K. J., & Colton, C. L. (2005). A longitudinal study of the effects of dual-earner couples' utilization of family-friendly workplace supports on work and family outcomes. *Journal of Applied Psychology, 90*, 799-810. doi:10.1037/0021-9010.90.4.799
- Harlow, H. F. (1958). The nature of love. *American Psychologist, 13*, 673.
- Hazan, C., Shaver, P. R. (1990). Love and work: An attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology, 59*(2). 270-280. doi:0022-3514/90/S00.75
- Hebb, D. O., Thompson, W. R. (1954). The social significance of animal studies. In G. Lindzey (Ed.), *Handbook of Social Psychology*. Vol. I. (pp. 532-561) Cambridge, Mass.: Addison-Wesley.
- Hofmann, W., Finkel, E. J., Fitzsimons, G. M. (2015). Close relationships and self-regulation: How relationship satisfaction facilitates momentary goal pursuit. *Journal of Personality and Social Psychology, 109*, 434-452. doi:10.1037/pspi0000020
- Holland, A. S., Roisman, G. I. (2010). Adult attachment security and young adults' dating relationships over time: Self-reported, observational, and physiological evidence. *Developmental Psychology, 46*, 552-557. doi:10.1037/a0018542

- Jacobsen, T., Hofmann, V. (1997). Children's attachment representations: Longitudinal relations to school behavior and academic competency in middle childhood and adolescence. *Developmental Psychology*, 33, 703-710. doi:OOI2-I649/97/\$3.00
- Laurenceau, J., Barrett, L. F., Rovine, M. J. (2005). The interpersonal process model of intimacy in marriage: A diary-diary and multilevel modeling approach. *Journal of Family Psychology*, 19(2). 314-323. doi:10.1037/0893-3200.19.2.314
- Lemay, E. P., Neal, A. M. (2013). The wishful memory of interpersonal responsiveness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 104(4). 653-672. doi:10.1037/a0030422
- Maisel, N. C., & Gable, S. L. (2009). The paradox of received social support. *Psychological Science*, 20(8). 928-932. doi: 10.1111/j.1467-9280.2009.02388.x
- Park, Y., & Fritz, C. (2014). Spousal recovery support, recovery experiences, and life satisfaction crossover among dual-earner couples. *Journal of Applied Psychology*, 100, 557-566. doi:10.1037/a0037894
- Rispoli, K. M., McGoey, K. E., Koziol, N. A., & Schreiber, J. B. (2013). The relation of parenting, child temperament, and attachment security in early childhood to social competence at school entry. *Journal of School Psychology*, 51, 643-658. doi:10.1016/j.jsp.2013.05.007
- Roisman, G. I. (2007). The psychophysiology of adult attachment relationships: Autonomic reactivity in marital and premarital interactions. *Developmental Psychology*, 43, 39-53. doi:10.1037/0012-1649.43.1.39
- Roisman, G. I., Clausell, E., Holland, A., Fortuna, K., & Elieff, C. (2008). Adult romantic relationships as contexts of human development: A multi-method comparison of same-sex couples with opposite-sex dating, engaged, and married dyads. *Developmental Psychology*, 44, 91-101.
- Roisman, G. I., Madsen, S. D., Hennighausen, K. H., Sroufe, L. A., & Collins, W. A. (2001). The coherence of dyadic behavior across parent-child and romantic relationships as mediated by the internalized representation of experience. *Attachment and Human Development*, 3, 156-172.

- Roof, R. A. (2014). The association of individual spirituality on employee engagement: The spirit at work. *Journal of Business Ethics*. doi:10.1007/s10551-014-2246-0
- Schaffer, H. R., & Emerson, P. E. (1964). The development of social attachments in infancy. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 29, 1–77.
- Schaufeli, W., Bakker, A. (2003). *Utrecht Work Engagement Scale: Preliminary Manual*. Utrecht University, Occupational Health Psychology Unit.
- Schwartzberg, N. S., Dytell, R. S. (1996). Dual-earner families: The importance of work stress and family stress for psychological well-being. *Journal of Occupational Health Psychology*, 1, 211-233. doi:1076-8998/96/\$3.00
- Selcuk, E., Ong, A. D. (2013). Perceived partner responsiveness moderates the association between received emotional support and all-cause mortality. *Health Psychology*, 32(2). 231-235. doi:10.1037/a0028276
- Sorce, J. F., & Emde, R. N. (1981). Mother's presence is not enough: Effect of emotional availability on infant exploration. *Developmental Psychology*, 17, 737-745. doi: 0012-1649/81/1706-0737\$00.75
- Srivastava, R. P. (2009). *Morphology of the Primates and Human Evolution*. New Delhi: PHI Learning Private Limited. ISBN 978-81-203-3656-8. OCLC 423293609
- Steenbergen, E. F. V., Kluwer, E. S., & Karney, B. R. (2014). Work-family enrichment, work-family conflict, and marital satisfaction: A dyadic analysis. *Journal of Occupational Health Psychology*, 19, 182-194. doi:10.1037/a0036011
- Story, L. B., Repetti, R. (2006). Daily occupational stressors and marital behavior. *Journal of Family Psychology*, 20(4). 690-700. doi:10.1037/0893-3200.20.4.690
- Strickberger, M. W. (2000). *Evolution* (3rd ed.). Sudbury, MA: Jones and Bartlett Publishers. ISBN 0-7637-1066-0.
- Thompson, R. A. (2008). Early attachment and later development. Familiar questions, new answers. In Cassidy, Jude (Ed.); Shaver, Phillip R. (Ed), (2008). *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed.), (pp. 348-365). New York, NY, US: Guilford Press, xix, 1020 pp.

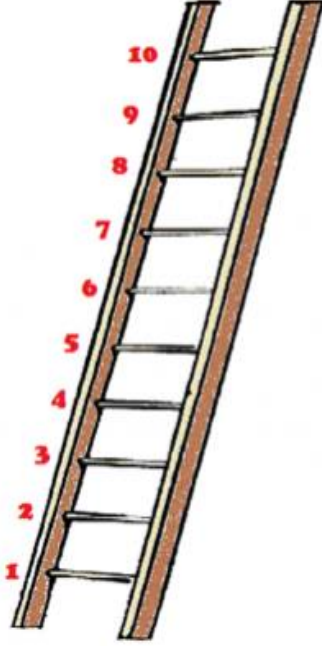
- Wierda-Boer, H. H., Gerris, J. R. M., Vermulst, A. A. (2009). Personality, stress, and work-family interference in dual-earner couples. *Journal of Individual Differences, 30*, 6-19. doi:10.1027/1614-0001.30.1.6
- Xanthopoulou, D., Bakker, A. B., Demerouti, E., Schaufeli, W. B. (2009a). Reciprocal relationships between job resources, personal resources, and work engagement. *Journal of Vocational Behavior, 74*, 235-244. doi:10.1016/j.jvb.2008.11.003
- Xanthopoulou, D., Bakker, A. B., Demerouti, E., Schaufeli, W. B. (2009b). Work engagement and financial returns: A diary study on the role of job and personal resources. *Journal of Occupational and Organizational Psychology, 82*. 183-200. doi:10.1348/096317908X285633

APPENDICES

Appendix A: Demografik Bilgi Formu

1. Yaşınız: _____
  2. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
  3. Kaç yıldır evlisiniz? _____
  4. Varsa çocuklarınızın sayısı: _____
  5. Tamamladığınız en son okul:
    - a. İlkokul
    - b. Ortaokul
    - c. Lise
    - d. 2 yıllık üniversite
    - e. 4 yıllık üniversite
    - f. Yüksek lisans
    - g. Doktora
  6. Mesleğiniz: _____
  7. Ünvanınız: _____
  8. Haftanın hangi günleri çalışıyorsunuz? (Uygun günlerin hepsini işaretleyiniz)
Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9. Resimdeki merdivenin kişilerin toplumdaki yerini yansıttığını düşünün. Şimdi lütfen kendinizi ve ailenizi düşünün. Siz ve aileniz, bu 10 basamak arasında nerede olurdunuz? Merdivenin üzerindeki sayılardan size en uygun geleni işaretleyiniz.

En üst basamak (10) toplumdaki en varlıklı grubu temsil ediyor. Bu gruptaki insanlar en çok paraya, en yüksek eğitim seviyesine ve en saygın mesleklere sahipler.

En alt basamak (1) toplumdaki en yoksul grubu temsil ediyor. Bu gruptaki insanlar en az paraya, en düşük eğitim seviyesine ve kimsenin çalışmak istemediği mesleklere sahipler.

Appendix B: UWES 9-item

Bu 9 madde bugün işyerinizde kendinizi nasıl hissettiğiniz hakkındadır. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyunuz ve maddelerde bahsedilen hisleri tecrübe edip etmediğinizi düşününüz. Eğer o maddede bahsedilen hissi bugün hiç tecrübe etmediyseniz 1'i (asla) işaretleyiniz. Maddedeki hissi bugün tecrübe ettiyseniz size en uygun ifadeyi (2'den 7'ye kadar) işaretleyerek belirtiniz.

1.	Bugün işimde kendimi enerji dolu hissettim.
2.	Bugün iş yerimde güçlü ve dinç hissettim.
3.	Bugün işime karşı istekli ve hevesliydim.
4.	Bugün yaptığım işte ilhamlıyım.
5.	Bu sabah kalktığımda işe gitmek için istekliydim.
6.	Bugün yoğun bir şekilde çalışırken kendimi mutlu hissettim.
7.	Bugün yaptığım işle gurur duydum.
8.	Bugün çalışırken tamamen işime konsantre olup, zamanın nasıl geçtiğini anlamadım.
9.	Bugün işimi yaparken kendimi işime kaptırırım.

Appendix C: Algılanan Partner Duyarlılığı

Katılımcıların hem alınan hem de gösterilen partner duyarlılığı düzeyleri Algılanan Partner Duyarlılığı ölçeğiyle değerlendirilecektir. Katılımcılar bu iki boyut için hazırlanan üçer maddeye beşli likert ölçek üzerinden yanıt vereceklerdir (1 = hiç, 5 = kesinlikle).

Algılanan görülen partner duyarlılığı için maddeler şu şekildedir:

1. Eşimin bugün beni anladığını hissettim
2. Eşimin bugün yeteneklerime ve görüşlerime değer verdiğini hissettim
3. Eşimin bugün benimle gerçekten ilgilendiğini hissettim

Algılanan gösterilen partner duyarlılığı için yukarıdaki maddelerin başına “Eşim bugün benimle bir sorununu paylaştığında...” kalıbı eklenerek partnerlerden diğerini kastedecek şekilde kelimelendirilmiştir:

1. Eşim bugün benimle bir sorununu paylaştığında, onu anlamaya çalıştım
2. Eşim bugün benimle bir sorununu paylaştığında, onun yeteneklerine ve görüşlerine değer verdiğimi hissettirmeye çalıştım
3. Eşim bugün benimle bir sorununu paylaştığında, onunla gerçekten ilgilendiğimi göstermeye çalıştım

Appendix D: Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, ODTÜ Psikoloji Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Emre Selçuk danışmanlığında, yüksek lisans öğrencilerinden Onur Cem Doğru tarafından bireylerin günlük yaşantıları ve ilişkileri ile ilgili olarak yapılmaktadır. Çalışmaya katılım tamamiyle gönüllülük temelinde olmalıdır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. 3 haftalık süre boyunca günlük olarak vereceğiniz cevaplar tamamiyle gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Elde edilecek bilgiler sadece bilimsel yayımlarda kullanılacaktır.

Çalışma, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek soruları içermemektedir. Ancak, çalışma süresince sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta veya herhangi bir günün ölççeklerini doldurmamakta serbestsiniz. Ancak sizden istenecek ölççekleri günlük olarak doldurmanız daha net sonuçlar elde etmemize yardımcı olacaktır. Çalışmanın sonunda, bu çalışmayla ilgili sorularınız cevaplanacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Psikoloji Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Emre Selçuk (Oda: B45; Tel: 0312 210 5966; E-posta: semre@metu.edu.tr) ya da Onur Cem Doğru (Tel: 0543 668 7236; E-posta: e165185@metu.edu.tr) ile iletişim kurabilirsiniz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

İsim Soyad

Tarih

İmza

---/---/---

Appendix E: Turkish Summary

1. Giriş

Bağlanma literatürü uzun yıllar boyunca psikoloji biliminin üzerine koyarak getirdiği, hem güvende hissetme hem de keşfetme davranışlarının doğuştan gelen bir yatkınlıkla açıklandığı bir alandır. Bu alanın öncüleri olan Mary Ainsworth ve John Bowlby, her insanın bağlanma ihtiyacıyla ve bundan beslenen keşfetme davranışıyla doğduğunu söyler. En önemli bakım göstericiler olarak anneler, çocuklarına duyarlı bakım gösterdikleri düzeyde onların keşfetme davranışlarına katkıda bulunurlar.

Her bir yetişkin hayatının belli dönemlerinde keşfetmeye, öğrenmeye, uzmanlaşmaya, ve üretmeye ihtiyaç duyar. Ve her ne kadar profesyonel işler kişilerin ilgi alanlarına ve motivasyonlarına doğrudan doğruya uymasa da, çalışma hayatı, insan evriminin ve kültürel evrimin bu döneminde, yetişkinlerin keşfetme ve uzmanlaşma gösterebileceği kaynakların en önemlilerinden biridir (Elliot & Reis, 2003; Hazan & Shaver, 1990). Dolayısıyla çalışma hayatı yetişkinler için merkezi bir konumdadır. Bu davranışın kalitesi, hem elde edilen kazanımlar veya ürünler, hem de kişinin mutluluğu açısından iş bağlılığı olarak adlandırılan terime bağlıdır (Xanthopoulou, Bakker, Demerouti, & Schaufeli, 2009a). Çalışma davranışının en temel ilkelerinden olan üretkenlik bir kişinin motivasyonuna, yeteneğine, ve işini yapmakta kullandığı kaynaklara, yani işine ne kadar bağlı olduğuna bağlıdır (Breevaart, Bakker, Demerouti, & Hetland, 2012; Xanthopoulou, Bakker, Demerouti, & Schaufeli, 2009b).

Kişinin kendini tanımlamasında ve öz saygısını arttırmasında işinin önemini vurgulayan iş katılımı, kişinin kendi ihtiyaçlarını çalıştığı kurum üzerinden karşılayabileceğine olan inancını vurgulayan organizasyon temelli öz saygı, veya kişinin çalıştığı kurumda ne kadar daha çalışacağıyla ilgilenen organizasyonel bağlılık gibi kavramlardan farklı olarak iş bağlılığı, kişinin optimal düzeyde işlev ya da üretkenlik gösterebilmesi için kişinin iş yerindeki mutluluğuna dikkat çeker (Hallberg & Schaufeli, 2006; Xanthopoulou et al., 2009a). Bu kavram olumlu, tatmin

edici ve iş ile alakalı bir hali gösterir ve çalışma sırasında hissedilen zindelik, adanmışlık, ve kendini kaptırmak olarak tanımlanır (Schaufeli & Bakker, 2003). Spesifik olarak zindelik yüksek zihinsel direnç ve yüksek seviyedeki enerji ile tanımlanır. Adanmışlık yapılan işten gurur duymak, heves, ve güçlü bir şekilde iş ile ilgilenmek olarak tanımlanır. Son olarak, kendini kaptırmak ise işe tamamen konsantre olmak ve çalışırken zamanın nasıl geçtiğini anlamamak olarak tanımlanmaktadır.

Diğer taraftan, keşfetme davranışı da Ainsworth ve Bowlby (1991) tarafından, doğuştan gelen ve etrafını öğrenmek ve ona hakim olmak amacıyla yapılan keşfetme olarak tanımlanmıştır. Bu erken yatkınlık, iş ile ilgili aktivitelerden alınan zevk, enerji, ve zamanın akıp gitmesi hislerinden bahseden iş bağlılığı davranışına benzer (Schaufeli & Bakker, 2003). Etrafı keşfetmenin, kendi rahatlık alanımızdan çıkıp zorluklarla yüzleşmenin, ve ilerideki karşılaşmalar için etrafı manipüle etmeyi öğrenmenin doğuştan gelen bir ihtiyaç olmasından dolayı, keşfetme davranışı hayatın ilk yıllarında güvenli bağlanma hissinin gelişmesiyle güçlenir (Elliot & Reis, 2003). Güvenli bağlanma hissi özellikle annenin bebeğin ihtiyaçlarına tutarlı ve hassas karşılık vermesiyle edinilir. Çeşitli deneysel çalışmalarda, annenin duyarlılığının bebeklerde sosyalleşebilirlik, kendi kendini yatıştırma, ve duygusal becerilerinin yanında keşfetme davranışını da arttırdığı görülmüştür (Bornstein, Suwalsky, & Breakstone, 2012; Sorce & Emde, 1981). Duyarlı bir annenin varlığı daha fazla işlevsellik, kişisel gelişim (yeni şeyler deneme, zorluklarla yüzleşme, ve risk alma), kendine güven, ve keşfetme davranışlarından daha fazla keyif almayla da ilişkilendirilmekte. Ve dolayısıyla, bu başarılı keşfetme davranışları da problem çözme yeteneği, okula hazırlık, sosyal yeterlilik, ve dışsallaştırıcı sorunların daha nadir görülmesi gibi farklı alanlarda başarı getirmektedir.

Yaşamın tamamında, keşfetme davranışı, her insanda doğuştan itibaren belli bir oranda bulunan, içten gelen bir merak ve yeterlilik motivasyonu ile başlar, ve evrimsel (gelecekte kullanmak üzere yeni beceriler geliştirmek ve içinde yaşanılacak ortamı öğrenmek) ve psikolojik (etkili hissetmekten duyulan haz ve çevreyle başarılı etkileşimlerde bulunmak) olmak üzere iki ana amaca hizmet eder. Bowlby'nin orjinal

tanımı iş ortamı için düşünüldüğünde, sağlıklı bir keşfetme davranışı üzerinde çalışılan göreve emek ve zaman ayırıp sebatkarca çalışmak; görevleri yerine getirmekten üretken, yeterli, ve etkili hissetmek gibi psikolojik keyifler almak; ve ileride işe yarayabilecek gerekli becerileri edinmek olarak tanımlanmalıdır (Ainsworth & Bowlby, 1991). İş bağlılığı kavramı da zorluklarla yüzleşmek üzere artmış motivasyonla ve daha zorlarını kabul etmekle ilişkilendirilir. Bunun yanında, iş hayatında performans artışıyla ve hem çalışanlar, hem de şirketler için artan finansal getirilerle ilgilidir. Ayrıca, iş bağlılığının alt boyutları olan çalışma sırasındaki zindelik, adanmışlık, ve kendini kaptırmak keşfetme davranışının da kapsadığı boyutlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple de iş bağlılığını yetişkinlikte yapılan keşfetme davranışı olarak tanımlamak mantıklı görünüyor.

1.1. Algılanan Partner Duyarlılığı ve İş Bağlılığı Arasındaki İlişki

Algılanan partner duyarlılığı esas olarak bağlanma davranışının bir fonksiyonudur ve keşfetme davranışını arttırması dolayısıyla kişinin iş yaşamını etkilediği düşünülür. İşte bu düşünce romantik partnerlerin yetişkinlikte güvenli alan haline gelmesi düşüncesiyle de tutarlıdır. Algılanan partner duyarlılığı kişinin partnerini anlayışlı, onaylayıcı, ve ilgili olarak algılaması diye tanımlanır. Yetişkinlikte romantik ilişkiler güvenli alan (bireyin stres veya tehlikeyle karşılaştığında dönüp yatıştırıcılık aradığı yer) kaynakları haline gelirler ve bu ilişkilerin kalitesi de, zaman içinde, keşfetme davranışının kalitesini belirler (Crowell et al., 2002; Feeney, 2004). Diğer yandan, destek istenmese de destek göstermeye çalışmak olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilmiştir ve bu da desteğin her zaman iyi bir şey olmadığını gösterir. İstenmeyen destek kişinin öz yeterliliğini ve özsaygısını azaltmak dolayısıyla keşfetme davranışlarını azaltabilir. Dolayısıyla, duyarlı romantik partnerler kişinin ilişki doyumunu, kendi gözündeki değerini, ve amaçlarına yönelik çabalarını arttırır denilebilir (Lemay & Neal, 2013).

Her ne kadar iş bağlılığı ve algılanan partner duyarlılığı arasındaki direk ilişkiyi inceleyen çalışmalar olmasa da, çeşitli çalışmalar algılanan partner duyarlılığının iş yerindeki keşfetme davranışlarıyla hem uzun süreli, hem de günlük düzeylerde ilişkili olabileceğini göstermiştir. Birkaç günlük çalışmasında araştırmacılar, partner

duyarlılığının çift etkileşimlerine ve ilişkisel sonuçlara olumlu etkide bulunduğunu göstermişlerdir. Örneğin, Bar ve Rafaeli (2013) hem günlük düzeyde, hem de kişisel düzeyde algılanan partner duyarlılığının olumsuz ilişkisel sonuçlarla destekleyici olmayan etkileşimlerin arasındaki ilişkiye aracı değişken olarak katıldığını bulmuşlardır. Bu çalışma, partnerden gelen somut bir destek olmasa da onu duyarlı olarak algılamının, desteksizlikten doğan olumsuz hisleri azalttığını göstermiştir. İlişkiye yönelik olumsuz hisler ancak partner duyarsız olarak algılandığında artmış olarak gözlemlenmiştir. Gösterilen desteğin kişinin genel iyilik haline katkıda bulunması için ise, bunun kişinin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte, yani duyarlı olarak algılanması gerekmektedir (Bar & Rafaeli, 2013). Dahası, algılanan partner duyarlılığı, olumlu ilişki davranışları ile olumlu ilişkisel sonuçlar arasında da aracı değişken olarak görev yapar. Örnek vermek gerekirse, altı haftalık bir günlük çalışmasında Laurenceau, Barrett, ve Rovine (2005), algılanan partner duyarlılığının, partnerler arası kendini ifade etme davranışıyla samimiyet hissi arasındaki ilişkiyi daha da şiddetlendirdiğini bulmuşlardır. Bütün bunlara ek olarak, ilişkilerde görülen bu olumlu sonuçlar iş yaşantısındaki artan özdüzenleme davranışıyla (Hofmann, Finkel, & Fitzsimons, 2015), yetişkinlikteki keşfetme davranışıyla (Feeney & Thrush, 2010), zorluklarla başa çıkma becerisi, ve kendi kendine yeterlilik (Lemay & Neal, 2014) gibi olumlu sonuçlarla da ilintilendirilmiştir.

1.4. Çalışmanın Amaçları

Yukarıda tartışılan literatür bulguların doğrultusunda, şimdiki çalışmanın amacı günlük düzeyde algılanan partner duyarlılığı ve iş bağlılığı arasındaki ilişkiyi bağlanma kuramı çerçevesinde incelemektir. Bu çerçevede algılanan partner duyarlılığı yetişkinlikte bağlanma davranışı olarak ele alınırken, iş bağlılığı kavramı ise yetişkinlikte keşfetme davranışı olarak kullanılmıştır. Çalışmanın amacına yönelik olarak, bu değişkenlerde günlük düzeydeki dalgalanmalar kullanılmıştır. Bu değişkenler için çift gelirli ve en az altı aydır birlikte yaşayan heteroseksüel çiftlerden art arda 21 gün boyunca toplanan veriler kullanılmıştır. Bu çalışmada, bireylerde, algılanan partner duyarlılığının onların ertesi günkü iş bağlılığı davranışını olumlu yönde yordayacağı öngörülmüştür.

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Veriler ilk olarak, kendilerine internet üzerinden ve kartopu tekniğiyle ulaşılan, evli ya da birlikte yaşayan heteroseksüel çiftlerden toplanmış ve toplamda 131'i erkek, 142'si kadın 273 kişi bu ilk ankete yanıt vermiştir. Katılımcıları Ankara, İzmir, İstanbul, Kırıkkale, ve Kastamonu şehirlerinden olarak tespit ettik. Bu ilk grup için yaş aralığı 23 yaşından 60 yaşına kadar olurken, yaş ortalaması 39.61, standart sapma değeri 9.23 olarak bulunmuştur. Tamamı Kastamonu'dan katılan grubu oluşturan otuz çift anketlerini kağıt kalem üzerinden doldurmayı talep ettiler. Bu anketler bilgisayar ortamından katılan katılımcılara görüldüğü şekliyle A4 kağıtlara bastırılarak ve gönüllü katılım formları eklenerek kendilerine kargo yoluyla ulaştırıldı. Bu gruptan 23 çift anketlere yanıt vererek günlükleri geri gönderdi, ancak 7 çiftin verisi elimize ulaşmadı. Çalışmamızın ilk kısmına katılan katılımcıların bazıları, eşi de katılmadığı, günlük anketleri gönderebilmek ve, onların ve eşlerinin verilerini birbiriyle eşleyebilmek için sorduğumuz e-posta adreslerini belirtmediği, ya da gönderilen günlük anketlere yanıt vermediği için günlük kısımlara katılmadı. E-posta, sosyal medya kaynakları, ya da telefon mesajları gibi elektronik haberleşme yollarıyla toplanan ilk anketlerden sonra, günlük anketleri katılımcılara ve eşlerine, belirttikleri e-posta adresleri üzerinden gönderdik. Çalışmamızın bu grubu seksen yedisi evli, dördü birlikte yaşayan, toplam 91 çift gelirli çiftten oluşuyordu. Erkekler için ortalama yaş 39.2 (standart sapma 9.369, yaş aralığı yirmi dörtten altmışa kadar), kadınlar için ortalama yaş ise 36.57 (standart sapma 8.712, yaş aralığı yirmi üçten elli beşe kadar) olarak gördük. Katılımcıların (% 71 ile) çoğunluğu Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı gibi çeşitli bakanlıklarda devlet memuru olarak çalışmaktaydı. Ortalama algılanan sosyo-ekonomik statü değeri birden ona kadar olan bir skalada 6.52, standart sapma ise 1.344 olarak bulundu. Diğer taraftan, en sık görülen toplam gelir aralığını katılımcıların % 21.6'sı ile aylık 5000 türk lirasından 5999 türk lirasına kadar olan aralıkta bulduk. Buna ek olarak, bu 91 çiftin ortalama evlilik sürelerini (evli olmayan çiftler için ise birlikte yaşama süresi) 11.31 yıl, standart sapması ise 8.893 olarak bulduk.

Günlük çalışmasına katılan bu 91 çiftten 4 çiftin ve ayrı çiftlerden de altısı erkek ikisi kadın 8 bireyin anketleri art arda doldurduğu gün sayısı 3'ten az olduğu için analize katılmamışlardır. Dolayısı ile çalışmada analize katılan katılımcı sayısı yetmiş dokuz çift, sekiz birey ile 166 kişidir. Bu kişilerden toplanan toplam günlük anket sayısı ise 2917 olarak görülmüştür.

2.2. Ölçüm Araçları

2.2.1. Algılanan partner duyarlılığı ölçeği

Maisel ve Gable (2009) tarafından kullanılan 3 maddelik günlük partner duyarlılığı ölçeği Türkçe'ye bu çalışmada uyarlanılarak günlük algılanan partner duyarlılığını ölçmek için kullanılmıştır (bkz. Ek C). Ölçekteki maddeler, çalışmanın yazarı ve danışmanı tarafından tercüme ve bu tercümeyi tekrardan orijinal dile tercüme etmek suretiyle çevrilmiştir. Katılımcılar her gün algılanan partner duyarlılığı için “Eşimin bugün beni anladığını hissettim”, “Eşimin bugün yeteneklerime ve görüşlerime değer verdiğini hissettim”, ve “Eşimin bugün benimle gerçekten ilgilendiğini hissettim” cümlelerine beşli likert üzerinden yanıt vermişlerdir.

Günlük anketlerin güvenilirlik indekslerini, Cranford ve arkadaşları (2006) tarafından önerilen değişke ayrıştırma yöntemi ile hesapladık. Her zaman kullanılan Cronbach's Alpha yöntemini kullanmamamızın sebebi, bu yöntemin veri setindeki her günü birbirinden bağımsız olarak ele almasıdır. Bunun yerine kişiler için kendi günlerinin birbirinden bağımsız olmadığını ama diğer kişilerin günlük yanıtlarından bağımsız olduğunu göstermemize izin veren değişke ayrıştırma yöntemini tercih ettik. Bu sayede ölçeklerin güvenilirlik değerlerini kişilerin günden güne değişimlerini de hesaba katarak ölçebildik. Spesifik olarak,

$$(\sigma^2_{kişi} + \sigma^2_{kişi*madde/m}) / (\sigma^2_{kişi} + \sigma^2_{kişi*madde /m} + \sigma^2_{hata/km}) \quad (1)$$

formülü kişiler arası güvenilirlik katsayısını hesaplamak için;

$$(\sigma^2_{kişi*madde}) / (\sigma^2_{kişi*madde} + \sigma^2_{hata/m}) \quad (2)$$

formülünü ise kişiler içi güvenilirlik katsayısını hesaplamak için kullandık. Bu formüllerde k harfi ölçekteki gün sayısını, m harfi ise ölçekte bulunan madde sayısını sembolize ediyor. Bu spesifik formüller güvenilirlik katsayısını tek bir gün ya da tek bir madde için hesaplayan diğer formüller yerine tercih edilmiştir. Bu ölçek için elimizdeki örnekleme kişiler arası güvenilirlik katsayısı .996, kişiler içi güvenilirlik katsayısı ise .923 olarak bulunmuştur.

2.2.2. İş bağlılığı ölçeği

Kişilerin iş bağlılıklarını ölçmek için Schaufeli ve Bakker (2003) tarafından geliştirilen Utrecht İş Bağlılığı Ölçeği'nin dokuz maddelik kısa hali kullanılmıştır (bkz. Ek B). Ölçekteki maddeler, çalışmanın yazarı ve danışmanı tarafından tercüme ve bu tercümeyi tekrardan orijinal dile tercüme etmek suretiyle çevrilmiştir. Ölçeğin 9 maddelik bu kısa haline katılımcılar yedili likert üzerinden yanıt vermişlerdir. Ölçek iş bağlılığının üç alt boyutu olan zindelik, adanmışlık, ve kendini kaptırmak davranışlarını üçer madde ile ölçer. Bu boyutlar başka teorisyenlerin yetişkinlikte keşfetme davranışını tanımlamada kullandıkları terimlerle ileri düzeyde örtüşmektedir (Ainsworth & Bowlby, 1991; Hazan & Shaver, 1990). Spesifik olarak zindelik, yüksek zihinsel direnci, daha fazla çaba göstermeye yönelik hevesi, ve yüksek seviyedeki enerjiyi gösterir. Katılımcılar bu alt ölçek için "Bugün işimde kendimi enerji dolu hissettim.", "Bugün iş yerimde güçlü ve dinç hissettim.", ve "Bugün işime karşı istekli ve hevesliydim." cümlelerini yanıtladılar. Adanmışlık alt ölçeği, isteklilik, ilhamlılık, zorluklarla yüzleşme, önemlilik hissi, ve işle ilgili aktivitelere güçlü bir şekilde ilgilenmek ile karakterize edilir. Katılımcılar bu alt ölçek için "Bugün yaptığım işte ilhamlıyım.", "Bu sabah kalktığımda işe gitmek için istekliydim.", ve "Bugün yoğun bir şekilde çalışırken kendimi mutlu hissettim." cümlelerini yanıtladılar. Son olarak, kendini kaptırmak alt ölçeği ise işe tamamen konsantre olmak, işe dalıp gitmekten mutluluk duymak, ve çalışırken zamanın nasıl geçtiğini anlamamak olarak tanımlanmaktadır. Bu alt ölçekte katılımcılar "Bugün yaptığım işle gurur duydum.", "Bugün çalışırken tamamen işime konsantre olup, zamanın nasıl geçtiğini anlamadım.", ve "Bugün işimi yaparken kendimi işime kaptırıyorum." cümlelerini yanıtladılar. Yedili likert ölçekte 1 asla, 7 kesinlikle

katılıyorum tepkilerine karşılık gelmektedir. Ölçeğin kişilerarası güvenilirlik değeri .977, kişilerin kendi içlerindeki güvenilirlik değeri .955'tir. Alt boyutlar için ise kişiler arası ve kişiler içi güvenilirlik değerleri sırasıyla, zindelik için .994 ve .883, adanmışlık için .994 ve .883, ve kendini kaptırmak için .994 ve .907 olarak bulunmuştur.

2.3. Prosedür

ODTÜ Etik Komitesi'nden alınan izinlerin ardından katılımcılardan öncelikle demografik bilgileri toplandı. Bu demografik bilgi formunda katılımcıların ve eşlerinin e-posta adresleri de soruldu ki hem günlük anketleri e-posta aracılığıyla onlara iletelim, hem de onları ve eşlerini verileriyle eşleyebilelim. Daha sonra, art arda 21 gün boyunca katılımcılara içinde algılanan partner duyarlılığı ve Utrecht İş Bağlılığı Ölçekleri'nin de bulunduğu günlük anketleri gönderdik. Bu internet üzerinden katılan grup (bu gruptan toplam katılımcı sayısı 132'dir) için anketlerde hem ölçeklerin, hem de ölçeklerin içinde soruların sırası rastgele düzenlenmiştir. Kastamonu'dan katılan grup içinse anketler ve gönüllü katılım formu internette görüldükleri haliyle A4 kağıtlara bastırılarak, her bir katılımcı için ayrı zarflar içine beraberce yerleştirilmiştir. Fakat bu anketler için rastgele düzenleme yapılmamıştır. Zarflar her bir katılımcı ve eşi için ayrı ayrı numaralandırılarak kargolanmıştır.

İnternet grubu için, günlük anketler Qualtrics ağ servisi aracılığıyla otomatik olarak 21 gün boyunca her akşam yedide katılımcıların e-posta adreslerine gönderildi. Eğer ilk anketler her iki partner tarafından da akşam yediden önce doldurulduysa günlük anketler gönderilmeye aynı gün başlandı. Eğer katılımcılardan en az biri ilk aşama anketini akşam yediden önce tamamlamadıysa, günlükler tamamlamasını takip eden gün gönderilmeye başlandı. Veri toplama aşaması internet grubu için ilk çiftin ilk gününden son çiftin son gününe dek iki ay sürdü. Kastamonu'dan katılan katılımcılar için bu zaman aralığı toplamda bir buçuk ay olarak göze çarptı.

2.4. İstatistiksel Analiz

Günlük toplanan anketlerden elde edilen veriler, çokdüzeyli model analizinde kullanılacak hale getirilmek için her gün ayrı ayrı değerlendirilecek şekilde yeniden

düzenlendi. Daha sonra bu günler çiftlerin altında gruplanıp çiftlerin her bir üyesi için ayrı ayrı analiz edildi. Çalışmanın bağımlı değişkeni olan iş bağlılığı, ertesi günün değerleri alınacak şekilde kullanıldı (aksi belirtilmedikçe). Hipotez testi için kullanılan toplam model şu şekilde gösterilebilir;

$$WE_{(t+1)i} = \beta_{00}FEMALE + \beta_{00}MALE + (\beta_{10} + r_{1i}) FPPR_t + (\beta_{10} + r_{1i}) MPPR_t + (\beta_{20} + r_{2i}) FWE_t + (\beta_{20} + r_{2i}) MWE_t + e$$

(1)

Burada WE_t t gününde i kişisi için iş bağlılığını, PPR algılanan partner duyarlılığını, F kadın partnerler, M ise erkek partnerler için olan değerleri gösterir. Cinsiyetler tesir kodlamasıyla değerlendirilmiştir (Kadınlar için -1, erkekler için 1).

3. BULGULAR

İş bağlılığını sonuç değişkeni olarak kullanırken algılanan partner duyarlılığı değişkenini yordayıcı değişken olarak kullandık ve cinsiyet üzerinden partnerler arasında iki farklı kesen oluşturduk. Bu modelde sabit ve rastgele etkiler hem cinsiyet, hem de cinsiyetle algılanan partner duyarlılığı etkileşimi için ölçüldü. Aynı gün için alınan değerlerde, algılanan partner duyarlılığı iş bağlılığıyla her iki cinsiyet için de olumlu yönde ve anlamlı bir biçimde ilişkili bulundu. Partner ilişkileri genellikle akşamları, iş dönüşü yaşandığı üzere, bir günün iş bağlılığıyla önceki günün algılanan partner duyarlılığı değerlerini ölçmeye ihtiyaç duyduk.

Dolayısıyla analiz, algılanan partner duyarlılığının aynı gün için olan skorları geciktirilmiş skorları ile değiştirilerek tekrar edildi. Aynı zamanda kontrol değişkeni olarak geciktirilmiş iş bağlılığı skorları da modele eklendi. Cinsiyet ve algılanan partner duyarlılığının etkileşim sonuçlarına baktığımızda algılanan partner duyarlılığının ertesi günün iş bağlılığı değerlerini erkekler için yordadığını görüyoruz ($B = .163$, $SE = .066$, $p = .040$, 95 % CI [.010, .317]) ancak bu etki kadınlar için anlamlı değil ($B = .019$, $SE = .066$, $p = .783$, 95 % CI [-.154, .192]). Bu bulgu algılanan partner duyarlılığının erkekler için iş bağlılığıyla ilişkili olduğunu ancak kadınlar için ilişkili olmadığı anlamına geliyor. Bu aşamada kontrol değişkeni olarak tutulan önceki günün iş bağlılığı değerleri de bugünün iş bağlılığı değerleriyle her iki

cinsiyet için de (erkekler için $B = .297$, $SE = .054$, $p < .001$, 95 % güven aralığı [.185, .410]; kadınlar için $B = .362$, $SE = .57$, $p < .001$, 95 % güven aralığı [.251, .473]) anlamlı derecede ilişkili olarak görünüyor.

İş bağlılığı ölçeğinin alt ölçeklerini de tek başlarına kontrol etmek için, onları sonuç değişkeni olarak aldığımız üç model daha test ettik. Bunların içinde, önceki analizde, olduğu gibi, kadınlar için anlamlı bir sonuç bulamadık. Erkekler için ise zindelik, adanmışlık, ve kendini kaptırmak alt boyutları arasından zindelik ($B = .192$, $SE = .074$, $p < .019$, 95 % CI [.036, .348]) hariç hiçbir tanesi .05 olan anlamlılık sınırını geçemediler.

Sonrasında, test edilen bu etkileri tersten de kontrol etmek için, algılanan partner duyarlılığı değişkenini sonuç değişkeni, önceki günün algılanan partner duyarlılığı değerlerini kontrol değişkeni, ve önceki günün iş bağlılığı skorlarını da yordayıcı değişken olarak kullandığımız bir model daha oluşturduk. Bu analizlerde, geciktirilmiş (önceki günün) algılanan partner duyarlılığı değişkeni bugünün algılanan partner duyarlılığı değişkeniyle her iki cinsiyet için de anlamlı ölçüde ilişkili olarak görüldü (erkekler için $B = .199$, $SE = .044$, $p < .001$, 95 % güven aralığı [.110, .288]; kadınlar için $B = .267$, $SE = .043$, $p < .001$, 95 % güven aralığı [.182, .352]). Diğer taraftan, ve daha da önemlisi, önceki günün iş bağlılığı skorlarının kendisinden sonraki günün algılanan partner duyarlılığı değerleriyle, hem kadınlar, hem de erkekler için ilişkili olmadığı görüldü (erkekler için $B = .010$, $SE = .028$, $p = .713$, 95 % güven aralığı [-.047, .068]; kadınlar için $B = .044$, $SE = .032$, $p = .166$, 95 % güven aralığı [-.018, .107]). Bu sonuçlar, art arda gelen günlerde iş bağlılığından algılanan partner duyarlılığına değil, bağlanma kuramının da önerdiği üzere, algılanan partner duyarlılığından iş bağlılığına doğru bir yordama olduğunu gösterir niteliktedir.

4. TARTIŞMA

Romantik ilişkiler ve iş yaşantısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar genellikle katılımcıların genel özelliklerini incelemektedir, ancak günlük çalışmalarda görüldüğü üzere günden güne yaşanan değişiklikler de ilişkilerin iş yaşantısı üzerine

etkilerini açıklıyor. Yapılan bu çalışma bu iki değişkenin ilişkisini bağlanma kuramı çerçevesinde, günlük düzeyde inceleyen ilk çalışmadır.

Günümüzde iş hayatı genellikle bireylerin gün içinde çalışmasını, ancak işten sonraki zamanını kendine ayırmasını gerektirmektedir. Partnerleriyle ilişkilerinin de işlerinden sonra gerçekleştiğini göz önünde bulundurarak ilişkilerin ertesi günkü iş davranışına etki edeceği hipotez edilmiştir. Bulgular erkeklerin ilişkilerinde yaşadıklarını iş yaşantılarına olumlu yönde yansıttığını gösterirken kadınlarda olumlu veya olumsuz yönde bir aktarımın kanıtı bulunamamıştır. Diğer yandan aynı gün için test edilen değişkenler arasında her iki cinsiyet için de olumlu bir ilişki bulunurken bir günün iş bağlılığının ertesi günün algılanan partner duyarlılığına herhangi bir etkisi her iki cinsiyet için de bulunamamıştır.

Herhangi bir kontrol değişkeni olmadan yapılan bu analizler algılanan partner duyarlılığından ertesi günün iş bağlılığına doğru olumlu bir ilişkiye işaret ederken, bunun sebebini açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Gelecek çalışmalarda bu ilişkinin günlük ve genel düzeyde başka değişkenleri de kontrol ederek yeniden test edilmesi bu ilişkinin sebeplerinin de keşfedilmesine yardımcı olabilir.

Yine de bu çalışmanın yetişkinlikte bağlanma ve keşfetme davranışlarını günlük düzeyde, dinamik bir süreç olarak incelemesi en önemli avantajlarından. Yetişkinlikte keşfetme davranışını iş bağlılığıyla ölçerken bunu Türkiye örneklemiyle yapması da hem Türk psikoloji, hem de yetişkinlikte bağlanma alanyazınına bir katkı olarak görülebilir.

Appendix F: Tez Fotokopisi İzin Formu

ENSTİTÜ

Fen Bilimleri Enstitüsü	☐
Sosyal Bilimler Enstitüsü	☒
Uygulamalı Matematik Enstitüsü	☐
Enformatik Enstitüsü	☐
Deniz Bilimleri Enstitüsü	☐

YAZARIN

Soyadı : DOĞRU

Adı : ONUR CEM

Bölümü : PSİKOLOJİ

TEZİN ADI (İngilizce) : RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED PARTNER RESPONSIVENESS AND WORK ENGAGEMENT

TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans Doktora

1. Tezimin tamamından kaynak gösterilmek şartıyla fotokopi alınabilir.
2. Tezimin içindekiler sayfası, özet, indeks sayfalarından ve/veya bir bölümünden kaynak gösterilmek şartıyla fotokopi alınabilir.
3. Tezimden bir (1) yıl süreyle fotokopi alınamaz.

TEZİN KÜTÜPHANEYE TESLİM TARİHİ: